

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 358/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. E., H., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky časťou uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžnč 9/2009 z 27. augusta 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. E. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2009 doručená sťažnosť M. E., H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. V., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžnč 9/2009 z 27. augusta 2009 v časti o náhrade trov konania.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ podal 1. decembra 2008 Sociálnej poisťovni, pobočka P. (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) žiadosť o úrazový príplatok podľa § 85 až § 87 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Žiadosť mala byť podľa sťažovateľa vybavená v zákonnej lehote 60 dní, teda do 31. januára 2009. Sociálna poisťovňa v súlade s ustanovením § 210 ods. 2 zákona o sociálnom poistení predĺžila lehotu na vydanie rozhodnutia na ďalších 60 dní z dôvodu prehodnocovania zodpovednosti za vzniknutú chorobu z povolania zamestnávateľom. Podľa sťažovateľa bola zodpovednosť zamestnávateľa jednoznačná a nesporná, a preto namietal predĺženie lehoty na rozhodnutie listom z 9. februára 2009, na ktorý nedostal žiadnu odpoveď. Sťažovateľ bol presvedčený, že Sociálna poisťovňa mala o jeho žiadosti rozhodnúť do 31. januára 2009 a lehotu na rozhodnutie si predĺžila neopodstatnene. Preto sa v zmysle § 250t ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) žalobou z 23. februára 2009 domáhal, aby súd uložil Sociálnej poisťovni povinnosť doručiť mu rozhodnutie do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu. Rozhodnutím č. 310-2317/2008 zo 4. marca 2009 Sociálna poisťovňa sťažovateľovi v plnom rozsahu vyhovel, a preto podaním z 5. mája 2009 sťažovateľ vzal svoj návrh na konanie proti nečinnosti sociálnej poisťovne späť. Zároveň si uplatnil náhradu trov konania. Najvyšší súd uznesením č. k. 3 Sžnč 9/2009-26 z 27. augusta 2009 konanie vo veci zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza:

„Trovy konania mi nesporne mali byť priznané podľa § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p., lebo Sociálna poisťovňa pobočka P. mi nepriznala nárok na úrazový príplatok v zákonnej 60 dňovej lehote, bezdôvodne túto lehotu predlžovala a preto som dôvodne podal žalobu proti jej nečinnosti, čo zhodne so mnou konštatuje aj Generálna prokuratúra SR - vid' pripojené dôkazy č. 6, 7 a teda ak sa pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je odporca povinný uhradiť trovy konania.

Bolo by nelogické a nezákonné, aby som ja ako navrhovateľ v spore o nečinnosť orgánu verejnej správy musel znášať trovy konania, hoci odporca v tomto konaní nesporne postupoval v rozpore so zákonom, pričom podotýkam, že som bol nútený podať žaloby proti

nečinnosti sociálnej poisťovne v 5 prípadoch, takže trovy konania spolu predstavujú sumu 1.438,45 €.

Opätovne zdôrazňujem, že súd podľa môjho názoru nemal dôvod na rozhodnutie, že navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznáva a konštatovanie, že žaloba nebola podaná dôvodne, keď zo všetkých dôkazov je zrejmé, že moja žaloba bola dôvodná a opodstatnená a súd mi teda nárok na ochranu a spravodlivé rozhodnutie neposkytol, pričom toto právo mi zaručuje Ústava SR i Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolu č. 11 s dodatkovým protokolom a protokolmi č. 4, 6, 7, 12 a 13.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Právo M. E. na spravodlivé rozhodnutie veci podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky časťou uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. augusta 2009 sp. zn. 3 Sžnč 9/2009-26, ktorou súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov, porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. augusta 2009 sp. zn. 3 Sžnč 9/2009-26 sa v časti, ktorou súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania zrušuje.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný M. E. nahradiť trovy právneho zastúpenia v sume 245,70 € slovom dvestoštyridsaťpäť eur 70 centov k rukám advokáta JUDr. J. V. (...) do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 a § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd absolútne nesprávne zhodnotil skutkový stav po právnej stránke, pretože jeho žaloba bola opodstatnená a súd mu mal priznať trovy konania.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti namietajúcej porušenie sťažovateľom označeného základného práva v prvom rade skúmal jej opodstatnenosť, t. j. či uvedeným rozhodnutím mohlo dôjsť k porušeniu ním označeného základného práva.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom

do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 344/06, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd preskúmal uznesenie najvyššieho súdu a dôvody, pre ktoré nepriznal účastníkom právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu je uvedené:

„O trovách konania rozhodol súd podľa § 250t ods. 8 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. a § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p., keďže neboli dané podmienky pre použitie § 146 ods. 2 O. s. p. Najvyšší súd dospel k záveru, že predmetný návrh nebol podaný dôvodne, pretože dňa 01. 12. 2008 bola odporcovi doručená žiadosť o úrazový príplatok spolu s príslušnými dokladmi a odporca listom zo dňa 02. 02. 2009 zn. 310-2317/2008 oznámil navrhovateľovi v súlade s ust. § 210 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení predĺženie lehoty na vydanie rozhodnutia o ďalších 60 dní z dôvodu prehodnocovania zodpovednosti za vzniknutú chorobu z povolania zamestnávateľom. Dňa 04. 03. 2009 odporca rozhodnutie vydal, teda rozhodol pred uplynutím predĺženej lehoty. Súd preto navrhovateľovi náhradu trov konania proti odporcovi nepriznal.“

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezákonomnom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom aj na inom orgáne Slovenskej republiky.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je

v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Ústavný súd už skôr vyslovil, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov. V tom sú vyjadrené atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Právomoci ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou voči všeobecným súdom. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. IV. ÚS 170/08).

Podľa názoru ústavného súdu rozhodol najvyšší súd potom, ako zastavil konanie na základe späťvzatia návrhu sťažovateľa v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania v súlade s procesnými možnosťami ustanovenými Občianskym súdnym poriadkom (čl. 2 ods. 2 ústavy). Najvyšší súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP a aplikáciu tohto ustanovenia odôvodnil v rozsahu, ktorý vylučuje, že výrok o náhrade trov konania bol vynesенý v zrejmom omyle alebo v rozpore so zákonnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Sťažovateľ sa domnieva, že najvyšší súd mal posudzovať trovy konania podľa druhej vety ustanovenia § 146 ods. 2 OSP, pretože k späťvzatiu žaloby došlo pre správanie žalovaného, pričom žaloba bola podaná dôvodne, čo mu zakladalo právo na náhradu trov zastaveného konania. Sťažovateľ však vzal v tejto veci svoj návrh na začatie konania späť bez toho, aby išlo o prípad podľa § 146 ods. 2 druhej vety OSP, keďže žaloval odporcu pre nečinnosť za obdobie, v ktorom konal v predĺženej lehote, ktorú mu umožňoval § 210 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

Ústavný súd rozhodnutie najvyššieho súdu nepriznať náhradu trov konania sťažovateľovi považuje za ústavne akceptovateľné, ktoré nie je v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, a spôsob, akým najvyšší súd rozhodol o trovách konania, nemožno považovať ani za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený a ako taký odporujúci základnému právu zaručenému v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa obsiahnutou v sťažnosti poukazuje na podstatu a účel konania proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa štvrtej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, ktorú možno vyvodiť predovšetkým z ustanovenia § 250t ods. 1 prvej vety OSP a spočíva v možnosti účastníkov konania pred orgánom verejnej moci domáhať sa prostredníctvom žaloby odstránenia nečinnosti orgánu verejnej správy, ktorý vo veci nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom. Úloha súdu v tomto konaní spočíva v povinnosti preskúmať na základe žaloby, či je dotknutý orgán verejnej správy v napadnutom konaní skutočne nečinný, resp. či nekoná bez vážneho, t. j. právne relevantného a akceptovateľného dôvodu a na tomto základe rozhodnúť buď tak, že dotknutému orgánu verejnej správy uznesením uloží, aby v primeranej lehote vo veci rozhodol, alebo ak dospeje k záveru, že žaloba je nedôvodná alebo neprípustná, žalobu uznesením zamietne. Ak najvyšší súd dospel k záveru, že návrh sťažovateľa nebol podaný dôvodne, pretože žalovaný orgán verejnej správy vo veci sťažovateľa konal a napokon aj pred uplynutím zákonom dovolenej predĺženej lehoty rozhodol, rozhodol tak v súlade s ustanoveniami procesného práva a v súlade s podstatou a účelom konania proti nečinnosti verejnej správy. Ak je orgán verejnej správy viazaný v zákone ustanovenými lehotami na vydanie rozhodnutia a zákon mu umožňuje danú lehotu predĺžiť, pričom uplatnenie tejto možnosti osobitne neobmedzuje (resp. pripúšťa pre zložitosť veci, čo však je otázka, ktorú posudzuje orgán verejnej správy), jej využitie potom nemôže mať za následok také porušenie zásad správneho konania, ktoré by dovolilo posúdiť návrh na začatie konania proti nečinnosti orgánu verejnej správy ako dôvodný.

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež konštatoval, že postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť ako nezákonný

(I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

Pretože ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť k záveru o porušení označeného základného práva sťažovateľa, a rovnako nezistil ani príčinnú súvislosť medzi uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžnč 9/2009 z 27. augusta 2009 a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, sťažnosť odmietol po jej predbežnom prerokovaní pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2009